

OSIGURANJE
II DEO
PREDAVANJA
ZA II KOLOKVIJUM
NEŽIVOTNA OSIGURANJA

NEŽIVOTNA OSIGURANJA

- Zakon o osiguranju navodi sledeće vrste neživotnih osiguranja:
  1. *osiguranje od posledica nezgode*, uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja
  2. *dobrovoljno zdravstveno osiguranje*, koje pokriva: jednokratnu novčanu naknadu zbog nesposobnosti za rad, naknadu ugovorenih troškova lečenja
  3. *osiguranje motornih vozila*, koje pokriva štete na motornim vozilima na sopstveni pogon osim šinskih vozila i na vozilima bez sopstvenog pogona, odnosno gubitak tih vozila
  4. *osiguranje šinskih vozila*, koje pokriva štete na istim, odnosno gubitak tih vozila
  5. *osiguranje vazduhoplova*, koje pokriva štete na vazduhoplovima, odnosno gubitak vazuhoplova
  6. *osiguranje plovnih objekata*, koje pokriva štete na plovnim objektima, odnosno gubitak plovnih objekata (morskih, rečnih i jezerskih)
  7. *osiguranje robe u prevozu koje pokriva štete na robi*, odnosno gubitak robe, bez obzira na vrstu prevoza
  8. *osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti*, koje pokriva štete na imovini koje nastanu usled požara, eksplozije, oluje, i drugih prirodnih nepogoda, klizanje i sleganje tla, atomske energije

9. *ostala osiguranja imovine*, koja pokrivaju štete na imovini nastale zbog loma mašina, provalne krađe, loma stakla, grada, mraza i dr. opasnosti
10. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila*, koje pokriva sve odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu, uključujući odgovornost prilikom transporta
11. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova*
12. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata*
13. *osiguranje od opšte odgovornosti za štetu*, koje pokriva ostale vrste odgovornosti
14. *osiguranje kredita* koje pokriva rizik od neplaćanja, odnosno kašnjenja u plaćanju zbog nesolventnosti ili drugih događaja, izvozne kredite i ostale rizike povezane sa izvozom, trgovinom i ulaganjima na domaćem i stranom tržištu, hipotekarne i lombardne kredite, poljoprivredne kredite i ostale kredite i zajmove
15. *osiguranje jemstva* koje garantuje neposredno ili posredno ispunjenje obaveze dužnika
16. *osiguranje finansijskih gubitaka* koje pokriva finansijske gubitke zbog: gubljenja zaposlenja, nedovoljnih prihoda, lošeg vremena, izgubljene dobiti, neplaniranih opštih troškova, gubitka tržišne vrednosti, ostalih finansijskih gubitaka
17. *osiguranje troškova pravne zaštite* koje pokriva sudske troškove, troškove advokata i druge troškove postupka
18. *osiguranje pomoći na putovanju*, koje pokriva pomoć licima koja naiđu na probleme na putovanju
19. druge vrste neživotnih osiguranja

❖ NEŽIVOTNA OSIGURANJA

- Naknada štete i interes su osnovne karakteristike imovinskih osiguranja.
- Visina naknade štete ne sme da pređe iznos sume osiguranja a prava iz osiguranja može imati samo lice (pravno ili fizičko) koje je imalo materijalni interes u času nastanka štete.
- Prema tome, osiguravač ima obavezu samo ako je nastala šteta i tom štetom oštećen nečiji materijalni interes.

❖ NAKNADA IZ IMOVINSKOG OSIGURANJA

➤ VREDNOST OSIGURANE STVARI

- Vrednost osigurane stvari predstavlja gornju granicu obaveze osiguravača pri isplati naknade iz osiguranja.
- Osiguravač teži isplati vrednosti osigurane stvari u trenutku nastupanja rizika osiguranja jer je vrednost stvari tokom vremena, izložena promenama, tako da je obeštećenje po pravilu manje zbog protoka vremena.
- Za osiguranika je vrednost osigurane stvari na dan zaključenja ugovora o osiguranju najpovoljnije rešenje.
- ✓ **Tržišna vrednost** – je vrednost stvari namenjene tržištu.
- ✓ **Knjigovodstvena vrednost** – najčešće služi kao osnova za obračun akontacije premije, dok se ne utvrdi tržišna vrednost, koja je po pravilu veća od vrednosti koja se vodi u knjigovodstvu.
- ✓ **Upotrebna vrednost** – je vrednost predmeta i stvari koje služe za ličnu upotrebu osiguranika, tako da u osiguranju postoje razlike između pokretnih i nepokretnih stvari.

- ✓ **Deklarisana vrednost** – ređe se sreće u praksi osiguranja jer se radi o vrednosti koju osiguranik prijavljuje osiguravaču.
- ✓ **Taksirana vrednost** – zajednički je utvrđuju osiguravač i osiguranik jer su u pitanju stvari za ličnu upotrebu.
- ✓ **Procenjena vrednost** – je vrednost u obliku procene koju daju veštaci raznih struka i time se izbegava voluntarizam, nestručnost ili pogodba osiguranika ili osiguravača.
- ✓ **Osiguranje nove vrednosti** – u Srbiji se prihvata i sprovodi u više oblika kako za potpune tako i za delimične štete.

❖ OSIGURANJE IZGUBLJENE DOBITI

- Pod izgubljenom dobiti, u našem pravu, "podrazumeva se samo ona dobit koja se izvesno mogla očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje sprečeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem".

❖ PROCENA I ISPLATA ŠTETA IZ NEŽIVOTNOG OSIGURANJA

- Naknada u osiguranju vrši se u novcu, a u nekim slučajevima može biti učinjena i u naturi.

❖ TOTALNA ŠTETA

- Totalna šteta nastupa kod osiguranog slučaja kada dođe do uništenja ili nestanka stvari.

❖ DELIMIČNA ŠTETA

- Delimična šteta se javlja u slučaju kada na osiguranoj stvari nastanu oštećenja koja se popravkom mogu otkloniti.

❖ UMANJENJE I POVEĆANJE SUME OSIGURANJA

- Dalje umanjenje sume osiguranja, posle odbijanja vrednosti delova koji nisu uništeni, vrši se za iznos **franšize**, odnosno dela osigurane sume koji pada na teret osiguranika.
- **Nadosiguranje** postoji kada suma osiguranja premašuje vrednost osigurane stvari.
- **Podosiguranje** je suprotan pojam od nadosiguranja i javlja se u slučaju kada je suma osiguranja manja od vrednosti osigurane stvari.
- **Višestruko osiguranje** postoji onda kada se isti predmet osigura kod više osiguravača od istog rizika, za isto vreme i za isti interes.

❖ SUBROGACIJA

- Subrogacija je princip imovinskog osiguranja prema kome, isplatom naknade iz osiguranja, sva osiguranikova prava, prema licu koje je po bilo kom osnovu odgovorno za štetu, prelaze na osiguravača do visine isplaćene naknade.

❖ OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

- Osiguranjem od odgovornosti na osnovu zaključenog ugovora sa osiguravačem, osiguranik se oslobađa od posledica svoje odgovornosti, odnosno, obaveze naknade štete prema oštećenom licu.
- Osiguranje od odgovornosti spada u red novijih oblika osiguranja.
- U našem pravu osiguranje od odgovornosti je prilično razvijeno i pojavljuje se u obliku:
  - **obaveznih osiguranja:**
    - osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
    - osiguranje vlasnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
    - osiguranje vlasnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
  - **dobrovoljnih osiguranja:**
    - odgovornost za štetu za koju mogu biti odgovorna građevinska preduzeća
    - apoteke
    - poljoprivredno-šumska gazdinstva
    - hoteli
    - bolnice
    - škole
    - garaže itd.

❖ **OBAVEZNO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI VLASNIKA MOTORNIH VOZILA**

- Prema našem Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, jedino lice koje je obavezno da zaključi ugovor o osiguranju od odgovornosti je vlasnik motornog vozila.
- Prema zakonskim odredbama koje su na snazi nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti sledeća lica:
  - vlasnik
  - korisnik
  - suvlasnik
  - drugi imalac motornog vozila bez obzira da li je upravljao vozilom u momentu nastanka štete
  - vozač motornog vozila čijom je upotrebom pričinjena šteta i koji je odgovoran za nju
  - lice koje je učestvovalo u protivpravnom oduzimanju vozila čijom je upotrebom prouzrokovana šteta.
  - Sva ostala oštećena lica, osim navedenih, smatraju se trećim licima prema propisima o obaveznom osiguranju od odgovornosti i imaju pravo na naknadu štete.
  - U našem pravu nažalost suvozač i putnici se ne smatraju trećim licima i nemaju pravo na naknadu, osim u slučaju da su osigurani dopunskim ili kasko osiguranjem vozila.

❖ Međunarodni sistem autoodgovornosti

- Danas je međunarodni sistem autoodgovornosti obuhvatio celu planetu, tako da u Evropi funkcioniše međunarodni sistem *zelene karte*, u Africi *narandžaste karte*, u Aziji *smeđe karte*, u Južnoj Americi *žute karte*, dok je *plava karta* u povlačenju i važila je samo u Ruskoj Federaciji.
- Osim međunarodnog sistema (samo u nekim zemljama) zelene karte, u Evropi su poznati: **sistem registarske tablice** i **sistem graničnog osiguranja**.

➤ PODSISTEM ZELENE KARTE

- U Evropi je postojao sistem zelene karte osiguranja u kome su se nalazile skoro sve evropske zemlje kao i neke vanevropske (Turska, Maroko, Tunis, Iran).
- Međutim harmonizacijom zakona o osiguranju u EU, više ne postoji taj vid osiguranja, on je ostao samo u nekim zemljama koje nisu članice (BiH, Makedonija, Kosovo, Turska ...)

➤ PODSISTEM REGISTARSKE TABLICE

- Na osnovu posebnih sporazuma između nekih zemalja međunarodna karta se više ne izdaje, nego je dovoljna registarska oznaka vozila, odnosno specijalna etiketa na tablici na kojoj stoji datum važenja, služi kao dokaz da je vozilo osigurano od odgovornosti.